

VRHOVNI SUD CRNE GORE

Su. br. 259-VI-2/17

Gradjansko odjeljenje Vrhovnog suda Crne Gore, sastavljeno od sudija Radoja Orovića, kao predsjednika vijeća, Vesne Begović, Natalije Filipović, Branimira Femića, Rade Kovačević, Dragice Milačić, Radojke Nikolić, Nataše Božović, Ranke Vuković, dr Vesne Vučković, Vesne Jočić i Dušanke Radović, na sjednici održanoj dana 01.12.2017. godine, zauzelo je sledeći

PRAVNI STAV

I Zastarjelost zahtjeva osiguravača oštećenog lica za vraćanje isplaćene naknade štete prema osiguravaču lica odgovornog za štetu (pravo regresa) cijeni se prema rokovima propisanim odredbama člana 385 st. 1 i 2 ZOO.

II Zastarjelost zahtjeva na naplatu potraživanja prema odgovornom licu ili njegovom osiguravaču, odnosno prema sredstvima društva za osiguranje koje je u postupku posebne likvidacije prešlo na Zaštitni fond i Biro zelene karte, kao osiguravača, po osnovu zakonske subrogacije, ukoliko je šteta prouzrokovana krivičnim djelom čije je postojanje i krivična odgovornost odgovornog lica utvrđena pravosnažnom presudom ili je krivični postupak pravosnažno obustavljen ili se nije mogao pokrenuti zbog zakonskih razloga, nastupa kada istekne vrijeme za zastarjelost krivičnog gonjenja, saglasno odredbama člana 386 stav 1 ZOO.

O b r a z l o ž e n j e

Gradjanskom odjeljenju Vrhovnog suda Crne Gore obratio se Apelacioni sud Crne Gore, radi zauzimanja pravnog stava:

o rokovima zastarjelosti regresnih potraživanja i potraživanja po osnovu zakonske subrogacije osiguravača oštećenog lica prema osiguravaču lica odgovornog za štetu.

Osiguravajuća društva isplatom naknade štete trećim licima po osnovu obaveznog osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila stiču pravo da isplaćeni iznos mogu potraživati od štetnika i drugih odgovornih lica, putem instituta regresa.

Ovo pravo na regres pripada i nosiocima socijalnih davanja - fondovima zdravstvenog, penzijskog i invalidskog osiguranja, ukoliko su iz njihovih sredstava, za slučaj saobraćajne nezgode, izvršena određena davanja oštećenom licu, saglasno čl. 11 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl. list RCG", br. 46/07), odnosno čl.18 sada važećeg Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl. list CG", br. 44/12), kojom je propisana obaveza društva za osiguranje da fondovima, koji obavljaju poslove zdravstvenog, penzijskog i invalidskog osiguranja naknadi štetu u okviru odgovornosti svog osiguranika, u granicama obaveza preuzetih ugovorom o osiguranju (isticanje regresnih zahtjeva fondova prema osiguravajućem društvu).

Kada društvo za osiguranje regresni zahtjev ističe prema svom osiguraniku, takav zahtjev se zasniva na ugovoru o obaveznom osiguranju od odgovornosti i odnosi se na dio isplaćene štete koji prevazilazi obavezu osiguravača po ugovoru o obaveznom osiguranju.

Kada društvo za osiguranje (osiguravač oštećenog lica) ističe odštetni zahtjev prema osiguravaču odgovornog lica, a potraživanje prevazilazi granice pokrivena ugovorom o obaveznom osiguranju, tada je u pitanju izvedeno pravo iz prava osiguranika - oštećenog lica.

Naime, u pravu osiguranja pravi se razlika između prava regresa osiguravača od odgovornosti prema osiguraniku odgovornom za štetu od prelaska prava na naplatu potraživanja prema odgovornom licu ili njegovom osiguravaču, odnosno sredstvima društva za osiguranje koje je u postupku likvidacije prešlo na Zaštitni fond i Biro zelene karte kao osiguravača po osnovu zakonske subrogacije.

Dakle, subrogacija u osiguranju predstavlja prelazak osiguranikovih prava ili prava trećeg oštećenog lica na osiguravača, koji u tom slučaju stiče pravo da od lica koje je odgovorno za štetu potražuje ono što je platio svom osiguraniku, odnosno oštećenom.

Svojevrsan vid zakonske personalne subrogacije osiguravača postoji i u osiguranju od autoodgovornosti u slučaju kada Zaštitni fond, nakon isplate naknade štete oštećenom licu, „preuzima sva prava oštećenog“ koja proizilaze iz nezgode prema odgovornom licu ili njegovom osiguravaču, kao i prema sredstvima društva za osiguranje koje je u postupku posebne likvidacije. Osnov za ovaj vid subrogacije je u obligacionom pravu po kojem na osiguravača (koji je imajući pravni interes ispunio obavezu licu oštećenom u saobraćajnoj nezgodi), u času ispunjenja obaveze, po samom zakonu prelaze prava njegovog osiguranika - oštećenog. Nesumnjivo je da postoji interes Zaštitnog fonda za

ispunjenje obaveze naknade štete oštećenom u saobraćajnoj nezgodi povodom štete koju je prouzrokovalo lice koje je ostalo nepoznato, koje nije osiguralo autoodgovornost ili kada je pokrenut postupak likvidacije protiv osiguravajućeg društva.

Znači, kod regresa osiguravač isplaćuje naknadu umjesto odgovornog lica, tj. isplaćuje tuđi dug i stiče pravo na povraćaj onog što je isplatio, dok kod subrogacije isplaćuje svoj dug iz ugovora o osiguranju.

Inače, pravo na vraćanje isplaćene naknade štete od lica odgovornih za štetu (pravo regresa) i pravo na naplatu potraživanja prema odgovornom licu i njegovom osiguravaču, odnosno prema sredstvima društva za osiguranje koje je u postupku posebne likvidacije prešlo na Zaštitni fond i Biro zelene karte kao osiguravača po osnovu zakonske subrogacije, dospijevaju u času kada ovi osiguravači oštećenom naknade štetu.

Slijedom izloženog, treba praviti razliku pri ocjeni zastarjelosti zavisno od toga da li se radi o regresnom ili subrogacionom zahtjevu.

Odredbom člana 385 st. 1 i 2 ZOO ("Sl. list CG", br. 47/08) je propisano da potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik saznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo (subjektivni rok), a u svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala (objektivni rok).

Odredbom člana 386 stav 1 ZOO je propisano da kada je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnog gonjenja.

Dakle, za primjenu privilegovanog roka iz člana 386 stav 1 ZOO je potrebno ispunjenje uslova:

- da je šteta pričinjena krivičnim djelom,
- da je za krivično djelo propisan duži rok zastarjelosti krivičnog gonjenja od tri godine,
- da je šteta prouzrokovana od fizičkog lica - učinioca krivičnog djela.

Pod odgovornim licem se ne podrazumjeva samo učinilac krivičnog djela, već i svako odgovorno lice (lice koje odgovara za štetu koja je učinjena krivičnim djelom, iako nije učinilac tog krivičnog djela).

Kod regresnog zahtjeva po tužbi osiguravajućeg društva - osiguravača oštećenog lica (pa i ino osiguravača) protiv osiguravajućeg društva - osiguravača lica odgovornog za štetu (domaćeg osiguravača) primjenjuje se zastarni rok iz člana 385 st. 1 i 2 ZOO.

Privilegovani zastarni rok iz člana 386 stav 1 ZOO teče kod subrogacionih zahtjeva u odnosu na učinioca krivičnog djela i u odnosu na odgovorno lice čija odgovornost je izvedena iz krivične odgovornosti štetnika, koji za štetu odgovara po osnovu krivice.

Sa iznijetih razloga Gradjansko odjeljenje ovog suda je zauzelo pravni stav kao u izreci.

Predsjednik,
Gradjanskog odjeljenja
Radoje Orović,s.r.

Članovi odjeljenja,
Vesna Begović

Natalija Filipović

Branimir Femić

Rada Kovačević,

Dragica Milačić

Radojka Nikolić

Nataša Božović

Ranka Vuković

dr Vesna Vučković

Vesna Jočić

Dušanka Radović

Predsjednik,
Gradjanskog odjeljenja
Radoje Orović,s.r.

Dostaviti:

- svim sudijama Gradjanskog odjeljenja,
- odjeljenju sudske prakse i pravne informatike,
- Gradjanskom odjeljenju,
- Upravnom odjeljenju,
- svim osnovnim i višim sudovima,
- „Su I“ upisnik

Predsjednik,
Gradjanskog odjeljenja
Radoje Orović